

SALGINDA KONTROL VE KORUMA

Doç. Dr. Levent GÖRENEK
GATA
İnfeksiyon Hastalıkları ve Kl. Mik. AD.

Salgın inceleme basamakları

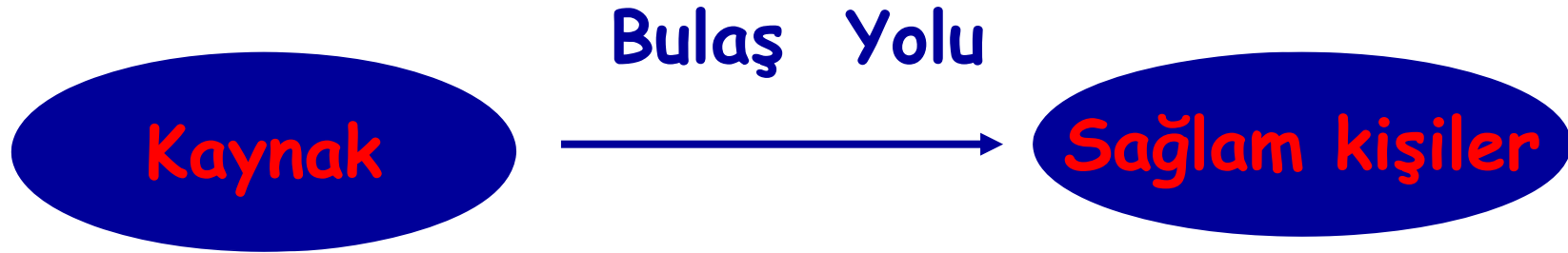
1. Saha çalışması için hazırlık yapılması
2. Bir salgının varlığının gösterilmesi
3. Tanının kesinleştirilmesi
4. Vakaların tanımlanması ve saptanması
5. Tanımlayıcı epidemiyolojik incelemeler yapılması
6. Hipotez geliştirme
7. Hipotezin değerlendirilmesi
8. Hipotezin gözden geçirilmesi ve ek çalışmalar yapılması
9. **Kontrol ve koruma**
10. Bulguların ve sonuçların duyurulması (yazılı rapor hazırlanması)

Kontrol ve koruma

- ⌘ Pek çok salgında esas amaç etkili kontrol ve koruma önlemlerinin alınmasıdır
- ⌘ Bu önlemlerin çabuk ve erken aşamada alınması gerekir
- ⌘ Salgının kaynağı biliniyorsa gereken önlemler hemen alınmalıdır
- ⌘ Genelde kontrol önlemleri infeksiyon zincirine yöneliktir

Salgın

Kontrol ve koruma önlemleri

 Kaynağa yönelik

 Bulaş yoluna yönelik

 Sağlam kişilere yönelik

Kaynağa yönelik nlemler

⌘ Alınacak nlemler spesifik etken, kaynak veya rezervuara yöneliktir

☑ Kontamine gıda maddelerinin imhası

☑ Kontamine su sterilize edilebilir

☑ Sivrisinek reme alanları ortadan kaldırılabılır

Kaynağa y6nelik 6nlemler-1

1. Kaynağın bulunması
2. Hastalığın bildirilmesi
3. Kesin tanı

Kaynağa y6nelik 6nlemler-2

4. Olguların izolasyonu

(Viral hemorajik ateş, Ebola)

5. Hastaların tedavisi

(Kolera)

6. Dezenfeksiyon

7. Taşıyıcıların aranması, saptananların tedavisi, izolasyonu

Kaynağa y6nelik 6nlemler-3

8. Őüphelilerin s6rveyansı
9. Rezervuar hayvanların kontrol6
10. Zoonoz ise hasta hayvanların yok edilmesi
11. Sağlık eğitimi

Bulaş yoluna yönelik önlemler

- ⌘ Bulaşma yolunun ortadan kaldırılması
 - ☑ Kimsesiz çocukların bakımevinde süreklilik gösteren hastalık varsa, enfekte olanların başka yere nakli
 - ☑ Sıtmada riski azalmak için insektisit kullanımı yada ağaçlı bölgede çalışanlara koruyucu elbise verilmesi

Bulaş yoluna yönelik önlemler-1

1. Çevre koşullarının düzeltilmesi
2. Yiyecek ve içecek maddelerinin denetimi
3. Sağlık eğitimi
4. Kişisel temizlik

Bulaş yoluna yönelik önlemler-2

5. Barınma koşullarının düzeltilmesi
6. Vektörlerin kontrolü
(Sarı humma, sıtma ve Dengue ateşinde)
7. Nüfus hareketlerinin kısıtlanması
8. Dezenfeksiyon/sterilizasyon
(Hepatit B ve Ebola'da)

Sağlam kişilere yönelik önlemler

⌘ Duyarlı olan kişilere yönelik kontrol önlemleri alınabilir

☑ Kızamıkçığa karşı bağışıklama

☑ Seyahat edenlere malarya kemoprofilaksisi

Sağlam kişilere yönelik önlemler-1

1. Bağıışıklara
(Difteri, kızamık)
2. Seroproflaksi
(İmmunglobulin)
3. Kemoproflaksi
(Sıtma, Meningokoksik menenjit)
4. Karantina ve gözlem, izolasyon

Sağlam kişilere yönelik önlemler-2

5. Sağlıklı beslenme
6. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve HIV için kondom dağıtılması
7. Güvenli kan ve kan ürünlerinin sağlanması

Salgın çıkmadan çeşitli önlemlerin alınması

⌘ A. Kişiye Yönelik Koruyucu nlemler

- ☑ Sağlık eğitimi
- ☑ Bireysel temizlik
- ☑ Yeterli ve dengeli beslenme
- ☑ Kültürel ve ekonomik yapının geliştirilmesi

Salgın çıkmadan çeşitli önlemlerin alınması

⌘ A. Kişiyeye Yönelik Koruyucu Önlemler

- ☑ Toplum içinde bilinmeyen olguların belirlenmesi
- ☑ Bağışıklama
- ☑ İlaçla koruma
- ☑ Konut temizliği

Salgın çıkmadan çeşitli önlemlerin alınması

⌘ B. Çevreye Yönelik Koruyucu Önlemler

- ☑ İçme ve kullanma sularına yönelik
- ☑ Atıklara yönelik
- ☑ Vektörlerle savaş
- ☑ Gıda hijyenine yönelik
- ☑ Konut hijyeni

Salgın çıkmadan çeşitli önlemlerin alınması

⌘ B. Çevreye Yönelik Koruyucu nlemler

- ☑ Hava kirliliğine yönelik
- ☑ Radyasyona yönelik
- ☑ Gürültü ile mücadele
- ☑ Havalandırma
- ☑ Mezarlıkların bakımı ve düzeni

Salgın çıkmadan çeşitli önlemlerin alınması

⌘ B. Çevreye Yönelik Koruyucu Önlemler

- ☑ Aydınlatma
- ☑ Çalışma koşullarının düzenlenmesi
- ☑ Kazalar ve önlenmesi
- ☑ Turist sağlığına yönelik önlemler

Toplum içinde bilinmeyen olguların belirlenmesinde başlıca yollar

- ☒ Kitle incelemeleri
- ☒ Taşıyıcı aranması
- ☒ Hasta hayvan aranması
- ☒ Gıda denetimi

Örnek

Yatılı bir okulda meydana gelen üst solunum yolu infeksiyonu salgınında kontrol ve koruma incelenmesi

Salgının varlığının kesinleştirilmesi

- ⌘ **Vaka sayısında artış: 12.05.2006-15.05.2006**
tarihlerinde Eskişehir'de bir yatılı lise öğrencilerden 38'i baş ağrısı, yorgunluk, boğaz ağrısı, burun akıntısı, hapşırık, kuru öksürük ve hafif ateş, gözde sulanma ve yanma şikayetleri ile revirine başvurmuştur
- ⌘ İlerleyen günlerde bu sayı daha da artarak, bir salgın şüphesi doğurmuştur

-
- ⌘ Önceki senelerin sağlık raporları incelendiğinde yıllık grip olgusunun 24-25 olduğu tespit edilmiştir
 - ⌘ Hastalardan alınan anamnezde benzer semptom ve bulgular gözlenmiştir
 - ⌘ Belirti ve bulguların 05.05.2006-10.05.2006 tarihleri arasında yapılan bir dağ gezisi sonrasında ortaya çıkması sebebiyle, kamp süresince aynı barınakta kalmaları, salgını düşündürmüştür

Tanının doğrulanması

Anamnez : Baş ağrısı, yorgunluk, boğaz ağrısı, burun akıntısı, hapşırık, kuru öksürük gözlerde yanma

FM : Hafif ateş, farenkste hiperemi

Anamnez ve FM sonuçlarına göre influenza virüsünün neden olduğu bir grip salgını düşünölmüştür

Vaka tanımı

1. Baş ağrısı, yorgunluk, boğaz ağrısı, burun akıntısı, hapşırık, kuru öksürük, gözlerde yanma (anamnez)
2. Hafif ateş, farenkste hiperemi (FM)
3. Yatılı lise öğrencileri (toplum)
4. 12.05.2006-15.05.2006 (zaman aralığı)

Vaka sayısı

⌘ Öğrencilerden alınan anamnezde, dağ gezisine katılan 150 kişinin 38'inde bu bulguların aynı şekilde gözlenmesi üzerine salgının ortak barınma koşullarından kaynaklandığı tespit edilmiştir

	Hastalanan	Hastalanmayan
Dağ gezisine katılanlar	38	112
Dağ gezisine katılmayanlar	0	524

Tüm okul : 674

Vaka sayısı : 38

Epizot hızı : $38/636=0,0597$

Verilerin kişi, yer, zaman özellikleri

Hastalığın başlama zamanı : 12.05.2006

Hastaların yaşadığı yer : Lise

Hastaların hastalandığı yer : Dağ kampı

Hastaların yaşı : 15-17

Hastaların cinsiyeti : Erkek

Hastaların mesleği : Öğrenci

Hastaların Sayısı : 38

Risk grubunun belirlenmesi

Yatılı okulda barınan 636
öğrenci

Çevre koşulları

Toplu yaşam yerlerinin
iyileştirilmesi ve düzenlenmesi

Salgın kaynağı-bulaşma yolu

Sadece dağ gezisine katılanlarda ortak semptom ve bulgular tespit edilmiştir

(Kaynak : Dağ gezi sahası)

(Bulaşma Yolu : Damlacık)

Açıklayıcı hipotez

Yapılan incelemelerde gezi sırasında bir grup öğrencilerin çevre köylere gittiği tespit edilmiştir ve Eskişehir ili Sağlık Müdürlüğü ile kurulan irtibat sonucunda bu köylerde bir grip salgını olduğu tespit edilmiştir

Korunma ve kontrol

KAYNAĞA YÖNELİK

- ⌘ Hastaların ayrı bir yatakhane yatırılması
- ⌘ Hastalanan öğrencilere semptomatik tedavi yapılması

BULAŞ YOLUNA YÖNELİK

- ⌘ Tüm yatakhane olanaklarının uygun koşullara getirilmesi
(2 ranza arası >1 metre vb.)

SAĞLAM KİŞİLERE YÖNELİK

- ⌘ Öğrencilere kişisel hijyen eğitiminin verilmesi
 - ⌘ sık sık el yıkama ve kağıt mendil kullanımı,
 - ⌘ özellikle havlu olmak üzere eşyaların bireysel kullanımı
- ⌘ Sağlıklı öğrencilerin takibi ve aşılması

Rapor yazma

1. 12 Mayıs 2006 tarihinde Eskişehir'de bir yatılı lisede 38 öğrencide görülen baş ağrısı, yorgunluk, boğaz ağrısı, burun akıntısı, hapşırık, kuru öksürük, gözlerde yanma semptomları sonucu yapılan incelemelerde grip tanısı konmuştur
2. Atak hızı 0,0597 olan salgının dağ gezisi sırasında damlacık yolu ile bulaştığı tespit edilmiştir

Rapor yazma

3. Meydana gelen grip salgınına karşı uyguladığımız tedavi ve aldığımız tedbirler yazılı rapor olarak il sağlık müdürlüğüne bildirilmiştir

TEŞEKKÜRLER